ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 18ης Μαΐου 2000 *

Στην υπόθεση C-301/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του College van Beroep voor het Bedrijfsleven (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

KVS International BV

και

Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3 της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1988, για τον καθορισμό των απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και στις εισαγωγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών (ΕΕ L 194, σ. 10), και του παραρτήματος Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, τόσο όπως είχε αρχικώς όσο και όπως έχει υπό την οδηγία 93/60/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1993, η οποία τροποποιεί την οδηγία 88/407 και διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της προκειμένου αυτό να καλύπτει και το νωπό σπέρμα βοοειδών (ΕΕ L 186, σ. 28), καθώς και ως προς το κύρος της οδηγίας 93/60,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Sevón (εισηγητή), πρόεδρο του πρώτου τμήματος και προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, P. J. G. Kapteyn, P. Jann, H. Ragnemalm και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Saggio,
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η KVS International BV, εκπροσωπούμενη από τους P. E. Mazel, δικηγόρο Leeuwarden, και T. Knoop, δικηγόρο Groningen,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Fierstra, νομικό σύμβουλο ασκούντα καθήκοντα προϊσταμένου του τμήματος ευρωπαϊκού δικαίου του Υπουργείου Εξωτερικών,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις K. Rispal-Bellanger, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και C. Vasak, αναπληρωτή γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από την M. Sims και τον G. Houttuin, νομικούς συμβούλους,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον T. van Rijn, νομικό σύμβουλο,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της KVS International BV, εκπροσωπούμενης από τους P. E. Mazel και T. Knoop, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον M. A. Fierstra και την J. van Bakel, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο του τμήματος ευρωπαϊκού δικαίου του Υπουργείου Εξωτερικών, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τη C. Vasak, του Συμβουλίου, εκπροσωπούμενου από την M. Sims και τον G. Houttuin, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον T. van Rijn, κατά τη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 17ης Ιουλίου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 31 Ιουλίου 1998, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 3 της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1988, για τον καθορισμό των απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και στις εισαγωγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών (ΕΕ L 194, σ. 10), και του παραρτήματος Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, τόσο όπως είχε αρχικώς όσο και όπως έχει υπό την οδηγία 93/60/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1993, η οποία τροποποιεί την οδηγία 88/407 και διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της προκειμένου αυτό να καλύπτει και το νωπό σπέρμα βοοειδών (ΕΕ L 186, σ. 28), καθώς και ως προς το κύρος της οδηγίας 93/60.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της KVS International BV (στο εξής: KVS) και του Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (Ολλανδού Υπουργού Γεωργίας, Περιβάλλοντος και Αλιείας), σχετικά με τη λήψη πιστοποιητικού για την εξαγωγή σε άλλα κράτη μέλη του κατεψυγμένου σπέρματος ενός ταύρου.

Η εφαρμοστέα ρύθμιση

3 Η οδηγία 88/407 καθορίζει, στο άρθρο της 1, τους όρους υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν ειδικά στο ενδοκοινοτικό εμπόριο κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών. Προς τούτο, ορίζει, στο άρθρο της 3, στοιχείο β', ότι «κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε να αποστέλλεται από την επικράτειά του στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους αποκλειστικά και μόνο σπέρμα» που «έχει συλλεγεί από βοοειδή των οποίων η κατάσταση της υγείας είναι σύμφωνη με το παράρτημα Β».

4 Το παράρτημα Β της οδηγίας 88/407 καθορίζει ειδικά τις προϋποθέσεις για την εισαγωγή ζώων σε εγκεκριμένα κέντρα συλλογής σπέρματος. Για να εισαχθούν στα κέντρα αυτά, τα ζώα έπρεπε, κατά το κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', όπως είχε αρχικώς το παράρτημα αυτό, να έχουν ληφθεί από αγέλες που αναγνωρίζονταν επίσημα ως απαλλαγμένες μεταξύ άλλων από βρουκέλλωση ή αναγνωρίζονταν ως απαλλαγμένες από βρουκέλλωση και δεν μπορούσαν «να έχουν μείνει προηγουμένως σε άλλες αγέλες, υποδεέστερου καθεστώτος όσον αφορά τον υγειονομικό χαρακτηρισμό τους».

5 Κατά τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 20, παράγραφος 1, η οδηγία 88/407 δεν έχει εφαρμογή επί του σπέρματος που συνελέγη και έτυχε επεξεργασίας εντός κράτους μέλους πριν από την 1η Ιανουαρίου 1990.

6 Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 88/407 εκθέτει μεταξύ άλλων ότι, για το ενδοκοινοτικό εμπόριο σπέρματος, το κράτος μέλος εντός του οποίου συλλέγεται

σπέρμα πρέπει να υποχρεωθεί να εγγυάται ότι το σπέρμα «προέρχεται από ζώα των οποίων η υγειονομική κατάσταση είναι τέτοια ώστε να απομακρύνονται οι κίνδυνοι διαδόσεως των ασθενειών των ζώων».

7 Η οδηγία 93/60, η οποία τροποποιεί την οδηγία 88/407, εκθέτει, στην τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, ότι εκδόθηκε ειδικά για «να διασαφηνιστούν ορισμένα θέματα και να ληφθεί υπόψη η πρόοδος όσον αφορά τις τεχνικές γνώσεις (...) καθώς και να ευθυγραμμιστούν οι κανόνες για τη βρουκέλλωση, τη φυματίωση και τη λεύκωση με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί στην οδηγία 64/432/ΕΟΚ».

8 Το άρθρο 1, σημείο 8, της οδηγίας 93/60 τροποποιεί τη διάταξη του παραρτήματος Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', και ορίζει ότι τα ζώα, για να εισαχθούν σε εγκεκριμένα κέντρα συλλογής σπέρματος, πρέπει να έχουν ληφθεί μόνον από αγέλη που επίσημα αναγνωρίζεται ως απαλλαγμένη μεταξύ άλλων από βρουκέλλωση και ότι «δεν επιτρέπεται τα ζώα αυτά να έχουν παραμείνει προηγουμένως σε μία ή περισσότερες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος».

9 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/60, τα κράτη μέλη έπρεπε να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την οδηγία αυτή πριν από την 1η Ιουλίου 1994. Όσον αφορά την εμπορία του σπέρματος που συνελέγη πριν από την ημερομηνία αυτή, δεν προβλέφθηκε μεταβατική περίοδος.

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Στις 7 Ιουνίου 1996, δηλαδή μετά την εκπνοή της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 93/60 στο εσωτερικό δίκαιο, η KVS ζήτησε πιστοποιητικό για την εξαγωγή σε άλλα κράτη μέλη του συλλεγέντος πριν από την ημερομηνία αυτή κατεψυγμένου σπέρματος ενός βοοειδούς.

11 Ο ταύρος από τον οποίο προέρχεται το σπέρμα γεννήθηκε το 1988 σε μια εκμετάλλευση στο Βέλγιο, η οποία μόλις την 1η Ιανουαρίου 1991 απέκτησε το καθεστώς της αγέλης που επίσημα αναγνωρίζεται ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση. Ο ταύρος έμεινε εκεί μέχρι την εξαγωγή του τον Οκτώβριο του 1991 στις Κάτω Χώρες, όπου, μετά από μια περίοδο απομονώσεως και εξετάσεων για την ανίχνευση βρουκελλώσεως που απέβησαν αρνητικές, εισήχθη σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος το οποίο τελεί υπό την εκμετάλλευση της KVS.

12 Όταν ο ταύρος εισήχθη στις Κάτω Χώρες, ο Ολλανδός Υπουργός Γεωργίας θεώρησε ότι πληρούνται τα καθοριζόμενα στο παράρτημα Β της οδηγίας 88/407 κριτήρια εισαγωγής στα εγκεκριμένα κέντρα συλλογής σπέρματος. Όμως, στη συνέχεια, οι βελγικές αρχές πληροφόρησαν τους Ολλανδούς ομολόγους τους ότι ο σχετικός ταύρος δεν έπρεπε να εισαχθεί σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος και ότι το σπέρμα του δεν έπρεπε να τεθεί στο εμπόριο, λόγω του ότι η αγέλη από την οποία προερχόταν και στην οποία είχε μείνει είχε αποτελέσει κάποτε εστία βρουκελλώσεως.

13 Κατά τις βελγικές υγειονομικές αρχές, λόγω του γεγονότος αυτού, ο πιο πάνω ταύρος δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις της οδηγίας 88/407 για την εισαγωγή σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος· το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής έπρεπε να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλειστεί κάθε υγειονομικός κίνδυνος, και ειδικότερα ο δυνητικός κίνδυνος που προερχόταν από ταύρο αναπαραγωγής ο οποίος, κατά τη διάρκεια μέρους της ζωής του, ανήκε σε «μη χαρακτηρισμένη αγέλη» υπό την έννοια της ρυθμίσεως αυτής.

14 Στις 7 Ιουνίου 1996 η KVS ζήτησε από τις αρμόδιες ολλανδικές αρχές, το Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (εθνική υπηρεσία ελέγχου αγελαίων ζώων και κρέατος), πιστοποιητικό για το συλλεγέν πριν από τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 93/60 κατεψυγμένο σπέρμα του ταύρου, με σκοπό την εξαγωγή του σπέρματος αυτού στο Βέλγιο και τη Γαλλία.

15 Με απόφαση της 10ης Ιουνίου 1996, ο Ολλανδός Υπουργός Γεωργίας απέρριψε την αίτηση αυτή με την αιτιολογία ότι, κατά το χρονικό σημείο της μελετώμενης εξαγωγής του κατεψυγμένου σπέρματος του σχετικού ταύρου, ο ταύρος αυτός δεν πληρούσε την προϋπόθεση να μην έχει μείνει σε μία ή περισσότερες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος από το καθοριζόμενο από την οδηγία 88/407, όπως τροποποιήθηκε, καθεστώς της αγέλης που επίσημα αναγνωρίζεται ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση. Η διοικητική ένσταση που η KVS υπέβαλε κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε ωσαύτως.

16 Στη συνέχεια, η KVS άσκησε κατά της αρνήσεως χορηγήσεως πιστοποιητικού εξαγωγής προσφυγή ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven, το οποίο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 3, αρχή και στοιχείο β', της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το σπέρμα του ταύρου, ο οποίος προ της εκδόσεως της τροποποιητικής οδηγίας 93/60/ΕΟΚ είχε εισαχθεί σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος καθότι πληρούσε τις τότε ισχύουσες προϋποθέσεις για την εισαγωγή σε τέτοιο κέντρο, δεν πληροί (πλέον) την προϋπόθεση του άρθρου 3, στοιχείο β', της οδηγίας, αν το εν λόγω ζώο, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ζητείται πιστοποιητικό για το σπέρμα, δεν πληροί την τροποποιηθείσα προϋπόθεση για την εισαγωγή σε κέντρο συλλογής σπέρματος, όπως τάσσεται από το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1:

2) Πρέπει η μεταβατική ρύθμιση που περιέχεται στο άρθρο 20 της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει κατ' αναλογία εφαρμογή επί του σπέρματος που συνελέγη και έτυχε επεξεργασίας πριν από την 1η Ιουλίου 1994;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1 και αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 2:

3) Είναι η οδηγία 93/60/ΕΟΚ ανίσχυρη ως αντίθετη με γενικές αρχές του δικαίου, ιδίως δε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και την αρχή της αναλογικότητας, στο μέτρο που η οδηγία αυτή δεν περιέχει μεταβατική ρύθμιση για να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο του σπέρματος των ταύρων που, πριν εκδοθεί η εν λόγω οδηγία, είχαν ήδη εισαχθεί, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 1:

4) Με τη διάταξη του άρθρου 1, σημείο 8, της οδηγίας 93/60/ΕΟΚ, το κείμενο της δευτέρας περιόδου του κεφαλαίου Ι, σημείο 1, στοιχείο β', του παραρτήματος Β της οδηγίας 83/407/ΕΟΚ, κατά το οποίο: "Τα ζώα δεν μπορούν να έχουν μείνει προηγουμένως σε άλλες αγέλες, υποδεέστερου καθεστώτος όσον αφορά τον υγειονομικό χαρακτηρισμό τους", αντικαταστάθηκε με το κείμενο: "Δεν επιτρέπεται τα ζώα αυτά να έχουν παραμείνει προηγουμένως σε μία ή περισσότερες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος". Πρέπει η τροποποίηση αυτή να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι είναι αποκλειστικώς επεξηγηματική ή υπό την έννοια ότι αποτελεί ουσιαστική τροποποίηση των προϋποθέσεων που ισχύουν για την εισαγωγή βοοειδών σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος;»

17 Με το τέταρτο ερώτημά του, το οποίο πρέπει να εξεταστεί πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407, σε συνδυασμό με το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, όπως είχε αρχικώς και όπως έχει υπό την οδηγία 93/60, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το σπέρμα που προέρχεται από ταύρο ο οποίος, πριν από την εισαγωγή του σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος, ανήκε σε αγέλη μη επίσημα αναγνωρισμένη ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση αποκλείεται από το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ακόμη και αν κατά την παραμονή του ζώου στην αγέλη μεταβλήθηκε το υγειονομικό καθεστώς της αγέλης αυτής.

18 Εν προκειμένω, η KVS και η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι, με την οδηγία 93/60, τα κριτήρια εισαγωγής ζώων σε εγκεκριμένα κέντρα συλλογής σπέρματος κατέστησαν αυστηρότερα, οπότε πρόκειται περί ουσιαστικής τροποποιήσεως σε σχέση με την οδηγία 88/407, καθόσον του λοιπού απαιτείται όπως η προϋπόθεση που ανάγεται στην απουσία βρουκελλώσεως ισχύει όχι μόνο για τις αγέλες που από φυσικής απόψεως είναι χωριστές από τις αγέλες στις οποίες το ζώο είχε μείνει προηγουμένως, αλλά και για την ίδια την αγέλη από την οποία το ζώο προέρχεται άμεσα όταν φθάνει στο εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος.

19 Η Γαλλική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπενθυμίζουν ευθύς εξαρχής τον άκρως μολυσματικό χαρακτήρα της βρουκελλώσεως, ασθενείας η οποία μεταδίδεται όχι μόνο μέσω της μήτρας αλλά και μέσω των οφθαλμών και του στόματος. Ειδικότερα, αναφέρουν ότι ούτε μια αρνητική βακτηριολογική έρευνα στο σπέρμα ούτε μια αρνητική ορολογική εξέταση επιτρέπουν, στο τωρινό στάδιο επιστημονικών γνώσεων, να αποκλειστεί ο κίνδυνος εκκρίσεως, σε οποιοδήποτε σημείο της ζωής ενός ταύρου που γεννήθηκε σε εστία βρουκελλώσεως, βακτηριδίων βρουκέλλας στο σπέρμα του ταύρου αυτού. Επιπλέον, το βακτηρίδιο είναι ανθεκτικότατο στην κατάψυξη. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι ταύρος αναπαραγωγής έμεινε σε αγέλη μολυσμένη από βρουκέλλωση πρέπει να θεωρηθεί ως απόλυτο εμπόδιο για να γίνει δεκτό το σπέρμα του στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

20 Συγκεκριμένα, ο υγειονομικός κίνδυνος που συνεπάγεται η επαφή του ζώου με τη βρουκέλλωση είναι ο ίδιος είτε ο ταύρος έμεινε σε άλλη αγέλη υποδεέστερου καθεστώτος είτε η αγέλη στην οποία ανήκει είχε υποδεέστερο υγειονομικό καθεστώς κατά τη διάρκεια μέρους της παραμονής του στην αγέλη αυτή. Κατά συνέπεια, η Γαλλική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή θεωρούν ότι το αρχικό κείμενο του παραρτήματος Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά και τις δύο περιπτώσεις. Επομένως, η οδηγία 93/60 δεν επιφέρει ουσιαστική τροποποίηση, αλλά διευκρινίζει το υφιστάμενο κείμενο, όπως άλλωστε προκύπτει από την τέταρτη αιτιολογική της σκέψη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

21 Πρέπει ευθύς εξαρχής να υπομνηστεί η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία, για την ερμηνεία μιας διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιό της και οι στόχοι που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, 292/82, Merck, Συλλογή 1983, σ. 3781, σκέψη 12, και της 14ης Οκτωβρίου 1999, C-223/98, Adidas, Συλλογή 1999, σ. I-7081, σκέψη 23).

22 Όσον αφορά το γράμμα του, το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407, όπως έχει υπό την οδηγία 93/60, το οποίο αποκλείει από τα εγκεκριμένα κέντρα συλλογής σπέρματος τα ζώα που έχουν μείνει «σε μία ή περισσότερες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος», δεν επιδέχεται διιστάμενες ερμηνείες, αλλ' αφορά χωρίς αμφιβολία κάθε αγέλη που από φυσικής απόψεως είναι χωριστή από την αγέλη στην οποία τώρα βρίσκεται το ζώο, καθώς και την τελευταία αγέλη στην τυχόν παλαιότερη κατάστασή της, όταν είχε υποδεέστερο υγειονομικό καθεστώς από το καθεστώς της αγέλης που επίσημα αναγνωρίζεται ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση.

23 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν, λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου της και των στόχων της οδηγίας 88/407, η διάταξη αυτή, όπως είχε αρχικώς, στην οποία υπάρχει η έκφραση «άλλες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος, όσον αφορά τον υγειονομικό χαρακτηρισμό τους», είχε ήδη την έννοια αυτή.

24 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνηστεί ότι η οδηγία 88/407 σκοπό έχει να καθορίσει τους όρους υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν ειδικά στο ενδοκοινοτικό εμπόριο κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών και ότι η τέταρτη αιτιολογική της σκέψη τονίζει ότι, για το εμπόριο αυτό, έχει σημασία το προϊόν να προέρχεται από ζώα των οποίων η υγειονομική κατάσταση είναι τέτοια ώστε να απομακρύνονται οι κίνδυνοι διαδόσεως των ασθενειών των ζώων.

25 Έτσι, η οδηγία 88/407 σκοπεύει ειδικά να αποκλείσει από την αγορά το σπέρμα βοοειδών που συνεπάγεται κινδύνους όσον αφορά τη διάδοση των νόσων των ζώων, μια από τις οποίες είναι η βρουκέλλωση.

26 Προς τούτο, το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407, σε συνδυασμό με το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, ορίζει ότι στην εν λόγω αγορά πρόσβαση έχει μόνον το προϊόν που συλλέγεται από ζώα επιλεγμένα εντός αγελών που αναγνωρίζονται ως απαλλαγμένες από βρουκέλλωση.

27 Λαμβανομένων υπόψη της υψηλής μεταδοτικότητας και των πολλαπλών τρόπων διαδόσεως της ασθένειας αυτής που προέβαλαν με τις παρατηρήσεις τους η Γαλλική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή, η ασφάλεια του προϊόντος μπορεί να εξασφαλιστεί μόνον αν το ζώο από το οποίο συνελέγη το προϊόν αυτό ουδέποτε στη ζωή του ήλθε σε επαφή με ζώα υποδεέστερου υγειονομικού καθεστώτος από το καθεστώς της αγέλης που αναγνωρίζεται ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση.

28 Επομένως, ο επιδιωκόμενος από την οδηγία 88/407 σκοπός καταπολεμήσεως της βρουκελλώσεως απαιτεί όπως η έκφραση «άλλες αγέλες υποδεέστερου καθεστώτος, όσον αφορά τον υγειονομικό χαρακτηρισμό τους», που περιέχεται στο παράρτημά της Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', όπως είχε αρχικώς, νοηθεί ως αφορώσα κάθε αγέλη υποδεέστερου υγειονομικού καθεστώτος στην οποία έμεινε το ζώο.

29 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται ειδικά από το γεγονός ότι η τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/60 εκθέτει ότι επιδιώκεται απλώς να διασαφηνιστούν ορισμένα

θέματα, να ληφθεί υπόψη η τεχνική πρόοδος και να ευθυγραμμιστούν με τις ήδη ισχύουσες διατάξεις οι κανόνες που έχουν εφαρμογή για τη βρουκέλλωση.

30 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407, σε συνδυασμό με το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, όπως είχε αρχικώς και όπως έχει υπό την οδηγία 93/60, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το σπέρμα που προέρχεται από ταύρο ο οποίος, πριν από την εισαγωγή του σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος, ανήκε σε αγέλη μη επίσημα αναγνωρισμένη ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση αποκλείεται από το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ακόμη και αν κατά την παραμονή του ζώου στην αγέλη μεταβλήθηκε το υγειονομικό καθεστώς της αγέλης αυτής.

31 Ενόψει της απαντήσεως που δόθηκε στο τέταρτο ερώτημα, δεν συντρέχει λόγος να δοθεί απάντηση στα άλλα προδικαστικά ερωτήματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

32 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική και η Γαλλική Κυβέρνηση καθώς και το Συμβούλιο και η Επιτροπή, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 17ης Ιουλίου 1998 το College van Beroep voor het Bedrijfsleven, αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, στοιχείο β', της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1988, για τον καθορισμό των απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και στις εισαγωγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών, σε συνδυασμό με το παράρτημα Β, κεφάλαιο Ι, σημείο 1, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, όπως είχε αρχικώς και όπως έχει υπό την οδηγία 93/60/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1993, η οποία τροποποιεί την οδηγία 88/407 και διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της προκειμένου αυτό να καλύπτει και το νωπό σπέρμα βοοειδών, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το σπέρμα που προέρχεται από ταύρο ο οποίος, πριν από την εισαγωγή του σε εγκεκριμένο κέντρο συλλογής σπέρματος, ανήκε σε αγέλη μη επίσημα αναγνωρισμένη ως απαλλαγμένη από βρουκέλλωση αποκλείεται από το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ακόμη και αν κατά την παραμονή του ζώου στην αγέλη μεταβλήθηκε το υγειονομικό καθεστώς της αγέλης αυτής.

Sevón Kapteyn Jann

Ragnemalm Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Μαΐου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

D. A. O. Edward